

Vermes Miklós
(1905-1990)

Kossuth-díjas középiskolai fizika-, kémia- és matematikatanár,
kiváló tankönyvíró és kísérletező.

XI. osztály

I. feladat

Magyarázzátok meg:

- a) Megváltozna a fonálinga, illetve a rugóingázó rezgési periódusa, ha a Földről a Holdra vinnék? 2 p
- b) Az asztal, amire a varrógépet helyezték, a varrógép bizonyos sebességénél, néha elkezd rezegni. 2 p
- c) Mi a feltétele annak, hogy egy ostor csattogjon? 2 p
- d) Milyen feltételek mellett jöhet létre csend két hanghullám találkozásakor? 2 p
- e) Két hangvilla azonos frekvenciájú zenei hangokat bocsájt ki. Milyen módon hallhatnánk lebegést közöttük? 2 p

II. feladat

Igazoljuk, hogy a következő mozgások harmonikus rezgőmozgások.

- a) Egy α hajlásszögű eléggé hosszú lejtőn kezdősebesség nélkül elengedünk egy kisméretű testet. Mennyi ideig tart a test mozgása és mekkora az általa megtett út, ha a súrlódási együttható ($\mu = \alpha x$) lineárisan nő a távolsággal? 4 p
A test indulásától mért távolságot x -el jelöltük, az a pedig egy állandó.
- b) Kisméretű test kezdősebesség nélkül, súrlódásmentesen csúszik le egy henger belső felületén, majd a henger alján zökkenőmentesen átmegy egy sík felületre. A hengerfelületen megtett út sokkal kisebb a hengerfelület R sugaránál ($s \ll R$). Mennyi ideig tart a test mozgása a henger felületén? 2,5 p
- c) U alakú üvegcsőben, ρ sűrűségű és l hosszúságú, folyadékoszlop található. Kilendítve nyugalmi helyzetéből rezgőmozgásba kezd. Mekkora a periódusideje? 3,5 p

III. feladat

Longitudinális hullám Ox irányban terjed egy $\rho = 2,6 \cdot 10^3 \text{ kg/m}^3$ sűrűségű rugalmas közegben az alábbi egyenlet szerint: $u_1 = 1,2 \sin(10^3 \pi t - 2\pi \frac{x}{\lambda})$. Az Ox tengelyen $\Delta x = 3,2 \text{ m}$ távolságra található pontok között a fáziseltolódás $\Delta \varphi = \frac{4\pi}{5}$.

Számítsátok ki:

- a) a közeg egy $m = 1 \text{ g}$ tömegű anyagi pontja mozgási és helyzeti energiájának időbeni változását az $x = 0$ pontban. 3 p
- b) a hullám frekvenciáját, hullámhosszát és terjedési sebességét. 3 p
- c) a közeg rugalmassági modulusát. 1,5 p
- d) annak az eredő rezgésnek az amplitúdóját és kezdőfázisát, amely az u_1 és $u_2 = 1,2 \sin(10^3 \pi t - \pi/6)$ rezgések összetevődéséből adódik az origótól $x = 2 \text{ m}$ távolságra található pontban. 2,5 p